

Skipulagsstofnun
Sigurður Ásbjörnsson
Laugavegi 166
150 Reykjavík

UMHVERFISSTOFNUN

Reykjavík, 15. apríl 2013
Tilvísun: UST20130300190/bs

Efnistaka að Skútum í Hörgársveit. Umsögn

Vísað er til bréfs Skipulagsstofnunar dags. 22. mars sl. þar sem óskað er umsagnar Umhverfisstofnunar um ofangreinda framkvæmd.

Lagðir eru fram tveir valkostir. Annars vegar verða teknir um 5.000.000 m³ á næstu 50 árum samkvæmt kosti I og hins vegar 10.000.000 m³ á næstu 100 árum samkvæmt kosti II.

Fyrirhugað efnistökusvæði er í norðanverðum Moldhaugahálsi milli Hörgárdals og Kræklingahliðar í Eyjafirði. Moldhaugaháls er nokkuð áberandi kennileiti í Eyjafirði og mun fyrirhugað efnistökusvæði verða nokkuð áberandi úr austri og norðri.

Gróðurfar á fyrirhuguðu efnistökusvæði er talið líkt og á öðrum grónum svæðum í Eyjafirði og að svæðið hafi ekki sérstöðu hvað tegundafjölbreytni varðar.

Fuglalíf Ekki er talið að sjaldgæfar fuglategundir eða tegundir á valista verpi á fyrirhuguðu námusvæði.

Fyrirhugað námusvæði er hvorki á Náttúruminjaskrá né á Náttúruverndaráætlun. Þar er ekki að finna sérstæðar jarðmyndanir né jarðmyndanir sem njóta sérstakrar verndar skv. 37. gr. laga nr. 44/1999 um náttúruvernd.

Helstu umhverfisáhrif umræddrar efnistöku teljast vera sjónræn áhrif. Þessi áhrif eru varanleg og óafturkræf. Áhrifin munu ákvarðast af stærð vinnslusvæðis og stöðu frágangs hverju sinni. Í stefnumörkun stjórnvalda til 2020, Velferð til framtíðar segir m.a. um efnistöku: "*Æskilegt er að nám jarðefna fari fram eftir því sem hægt er fram á tiltölulega fáum afmörkuðum námusvæðum; fáar og stórar námur sem hafa minni sjónræn áhrif í för með sér en margar litlar, auk þess sem minni hætta er á að sérstæð náttúrufríbærni verði fyrir skemmdum.*"

Umhverfisstofnun telur vandséð hvernig þessum markmiðum verði náð án þess að ráðist verði í efnistöku eins og þá sem hér um ræðir. Umhverfisstofnun vill ennfremur benda á að ef ná eigi markmiðum um færri og stærri námur verða leyfisveitendur einnig að takmarka útgáfu framkvæmdaleyfa til minni háttar efnistöku í takt við að efnistaka hefist í stórum námum eins og þeirri sem hér um ræðir.

Frágangur Í frummatsskýrslu er fjallað um frágang með nokkuð almennum hætti, þ.e. að skilja við stál með ákveðnum fláa. Hins vegar eru gerðir fyrirvarar við frágang námunnar. Á bls. 35 í frummatsskýrslu segir um þetta atriði: "*Framkvæmdaaðili telur að vegna stærðar framkvæmdasvæðisins sé ekki unnt á þessari stundu að segja fyrir um nákvæmt útlit þess að*

efnistöku lokinni. Framkvæmdin er skipulögð til langs tíma auk þess sem námuvinnsla í grjótnámum er oft breytingum háð m.t.t. magns og gæða bergs. Því er gert ráð fyrir að aðferðir við frágang séu í stöðugri endurskoðun og í góðu samráði við hagsmunaaðila og umsagnaraðila.

Umhverfisstofnun telur að í ljósi hins langa tíma sem ráðgert er að stunda umrædda efnistöku og þeim breytingum sem óhjákvæmilega munu verða á viðhorfum til landnotkunar og frágangs verður að telja hugmyndir framkvæmdaaðila um sveigjanleika í áætlun um frágang góðar þótt þær séu ekki algerlega í samræmi við 48. gr. laga nr. 44/1999 um náttúruvernd.

Mótvægisáðgerðir Ráðgert er að láta staka kletta standa eftir á námusvæðinu. Huga ætti að því að skilja eftir ósprengt næsta nágrenni klettanna þannig að þeir standi ekki eftir sem strýtur á námusvæðinu. Þetta væri í samræmi við umfjöllun um mótvægisáðgerðir í frummatsskýrslu, en þar segir m.a. á bls. 32: "Aðgerðir sem miða að því að svæði verði án stalla og áberandi manngerðra forma eða skeringarstála að efnistöku lokinni."

Umhverfisstofnun telur að kanna eigi hvort unnt sé að skilja eftir staka kletta eða samfellda hryggi við jaðra námunnar tímabundið eða varanlega ef það mætti verða til að draga úr sjónrænum áhrifum efnistökkunnar t.d. frá austanverðum Eyjafirði og utanverðum Hörgárdal.

Niðurstaða Umhverfisstofnun telur að umrædd efnistaka muni hafa talsverð neikvæð áhrif á landslag. Þessi áhrif eru varanleg og óafturkræf. Sjónræn áhrif efnistökkunnar á vinnslutíma og að vinnslu lokinni fer að hluta til eftir framgangi vinnslu og frágangs og þeirra mótvægisáðgerða sem gripið verður til í því skyni að draga úr neikvæðum áhrifum efnistökkunnar. Sveigjanleg áætlun um frágang ætti að tryggja að unnt væri að velja bestu valkosti hverju sinni til að takmarka neikvæð áhrif efnistökkunnar enn frekar. Umrædd efnistaka er í samræmi við stefnumörkun stjórnvalda sem felst í því að beina efnistöku í færri og stærri námur en verið hefur til þessa.

Að teknu tilliti til ofangreindra atriða telur Umhverfisstofnun ekki líklegt að umrædd framkvæmd muni hafa umtalsverð umhverfisáhrif í för með sér.

Virðingarfyllst

Sigríður Kristjánsdóttir

teymisstjóri

Björn Stefánsson
sérfræðingur